

(*IV)

יערי

על-דבר היער היה לי משג לא-ברור מאד. בעיני לא ראיתיו ורק את שמו שמעתי לפרקים. אמי הזקנה, כשהיתה רוצה להשתיקני בבכי, היתה מאימת עלי, כי תמכרני אל העני הזקן המחזר על הפתחים והוא ישימני לתוך השק ונשאני היערה. כשגדלתי מאד והחלתי ללמוד בחדר, נודע לי, כי ביער – איזה יער לא ידעתי – עומד אהל קטן על כרעי תרנגולת, ובו עושים את מעשיהם הזרים מכשפים ומכשפות. בלילה מכרכרות על הענפים בתולות, לא-טובות ומנעימות שיר. לא-טוב או ללכת יחידי ביערו הבתולות קולן יפה כל-כך, עד כי השומע אינו יכול להתאפק ומצטרף לזמרתן. הבתולות קופצות מן העצים ומתחילות לרוץ במהירות, מבלי להפסיק את שירתן. הלבנה מאירה במלואה וההלך האמלל רץ לנגה הלבנה בעקבות הבתולות המזמרות וגם-הוא מונר, והאחרית – אחרית מרה מאד! הענפים והשוכות שורטים שרטות בסני האמלל, קורעים את בגדיו, דוקרים את בשרו, והוא לא ירגיש. ואולם כל-זה כאין וכאפס עוד. במעמקי היער, במקום הסמוי מן העין, נמצא יאור, יאור צמק ונוצץ. הבתולות צוללות במים, מתרוממות שוב ושוחקות. הלבנה מאירה במלואה. שתי לבנות: ממעל בשמים וביאור מתחת. הבתולות מטלטלות את הלבנה אשר ביאור, דוחפות אותה בורעותיהן הלבנות ממקום למקום ככדור-גומי, קולעות אותה בשערותיהן הירקות ושוחקות. אויה! ההלך האמלל כבר יודע עם מי יש-לו עסק פה, אבל אין עצה ואין תחבולה עוד. ההלך האמלל שוחק גם-הוא ומתנפל היאורה בזרועות הבתולות השוהקות. אז ישמע צחוק גדול מאד מקצה היער ועד קצהו. כל אילן וכל עשב וכל כוכב אשר בשמים ממעל וביאור מתחת יצחק. ופתאם הכל מחריש. אז יש אשר פתאם יתפרץ רוח

חזק אל החלון הפתוח של בית-המדרש הישן וכבה את נר-הגשמה, הדולק על העמוד יחידי. ממחרת בלבקר לנגה שמש-הקיץ מתפרצת כמשגעת אשה פרוצת-שער ומקוננת: שמא פגש מי את בעליו שמא ראה מי את בעליו ואולם ביער מצאו להם מקום גם הליו. מן האהל הקטן ההוא, העומד על כרעי תרנגולת, מתפרץ כמפה-תמהון המכשף הזקן ופיו מלא קללה. הוא הרגיש בקרבנם של הליו וכבר התחיל להתעטש. מה-נלעג הוא המכשף הזקן, לבן-השערות ועקום-הכתפים, כשהוא מתעטש בלי-הרף. חה-חה-חהו קשים הליו למכשף כקמץ של טבק לנחיריו של ישן. איך הוא מתעטשו פיו פולט קללה אחרי קללה ונחירי-אפו מתפוצים ומתרחבים כמפות. אבל אין עצה ואין תחבולה ואין קללה לנגד הליו המכשף הזקן נכנס פנימה וחוזר שוב, כשהוא מחזיק בידו דוד רותח. המרקחת עלתה הפעם יפה כל-כך— ופתאם הביא הרוח אותם, את הליו במרקחת כזאת אפשר היה להפיץ את רוח-הקטמאה ת"ק על ת"ק פרסה מסביב, במרקחת כזאת אפשר היה להעיר משנתם כל מיני שדים ושדות ולהביאם הנה... מרקחת שכזו! איך ריחה הרע נודף! ופתאם— הליו הוי הליו והמכשף הזקן, לבן-השערות ועקום-הכתפים, מגרד מגרונו הנחר קללה כפולה-שמונה ואינו גומר. חטמו השרוע והאדם מתרחב ומתפנץ במהירות נפלאה וראשו נורק בלי-הרף ממעלה למטה ולהפך. איך הוא מתעטשו! איך הוא מתעטשו! העורב השחור, היושב על האלון הנבוב, הצומח בפתח האהל, חדל לקרקר מפחד ותמהון. חם מאד ביער בשעה זו, בצהרי-קיץ לוחטים! המכשף הזקן יורק שלש פעמים בשפף-קצף, מפשיל את שולי מעילו, מרים את רגליו הדקות ורץ, כשהוא אוחז את הדוד בשתי ידיו. אבל אַחַרְתָּ את המועד, מכשף רע! הליו מתקרבים. החטם השרוע והאדם לא יחדל מהתעטש, שולי המעיל מתלבטים בין הרגלים הדקות של הבורת, בהטריעם את מרוצתו, והעורב השחור סובב ממעל לראשו, סובב ומקרקר ומבלבל את מחשבותיו. הדוד נופל סוף-סוף מידי הרוצדות של המכשף. נשמע קול נפץ נורא בדממת צהרי-הקיץ. האדמה נפתחת, והמכשף— אינגו...

...וממעבה היער בוקעת נגינה ענגה וטהורה, תפלה זכה וחרישית. ממעבה היער, בשבילים שונים, נגלים אחד-אחד הליו. חוטבי-עצים ושואב-מים ועגלונים. הקרָדמות בחגורות, השוטים בידיים, מוטות הדליים על הכתפים. חמים צהרי-הקיץ! פה ושם תציץ מבין הסבכים העבֵתים צפור קטנה ותעלם בקנה; ישמע צפצוף בודד ונדם. רק התפלה הזכה והחרישית אינה פוסקת. על-יד האהל הם נפגשים כלם. יד נעלמה מכסה את המשעול הצר, העולה אל האהל, בעפר צהב, תחוח; יד נעלמה מטאטאה ומנקה את האהל מבית מן החלאה אשר דבקה בו, אחרי-כך היא מְרַפֶּדֶת את הרצפה בפרחים ובעשבים נותני-ריח ומקשטת את הכתלים בענפים ובסבכים. דבורים רקימות-כנפים מוזמזמות מסביב ונותנוו. את דבשן, דבש מתוק וקר. נחל צח שוטף במרוצה ממעבה היער ונעצר על-יד האהל. שדמות-בר מתכנסות מכל הסביבה, והן צפופות מסביב לאהל ונותנות את דגנן. אולם הליו לא יעצמו

ולא ישתו עתה: עליהם עתה להתפלל. המצוקה גדולה, הגלות שחורה כהתום, הצרות הולכות ומתרבות, תשמאה פתגברת. עליהם לקרב את הקץ. התפלה מרבה והזמן קצר, זמן ארוחת-הצהרים. הן כלם שכירי-יום הם וצריכים לשוב לעבודתם בעוד שעה קלה. הלכו נכנסים האלה פנימה. מבעד התקרה הרעועה פורצים נגולות-שמש, מפזים את הכתלים השחורים ונפוצים על הרצפה. היער מסביב מקשיב רב קשב בנשימה עצורה. הדבורה לא תהמה, הנחל לא יבעבע, הדגן לא ירשרש. על האלון הזקן הצומת בשתה האלה, על הענף, שמקדם קנן עליו העורב, יושבת יונה לבנה. מפזין באזה חרש-חרש, כמטר צנוע לנגה-שמש, רועפת התפלה הזכה. אז יש אשר ילך נער קטן מחדרו הביתה לאכול את ארוחת-הצהרים וידיו תפושכנה להרים מן האדמה מכתת-זכוכית צבועה ולהסתכל בעדה אל הרחוב השותק והלוחט, ופתאום יפצר במקומו וידיו תורדנה מבלי-משים ואזנו נטויה כאפרכסת. קודר לנפשו צליל בודד מאותה הנגינה הזכה והחרישית, וכלו – ליער, ליער... אבל השעה שעת ארוחת-הצהרים ונחוץ למהר לאכול ולשוב החזרה. הרצועה תלויה על היתד בכתל המסיד ממעל לכסא הרבי.

...והיער משכני, משכני אליו, קרא, קרא ללכבי בקולות רבים ושונים. בלילות-האביב הלמתי על-דבר הבתולות אשר לא-טובות, היפות ומנעימות שיר, וחצתי מאד-מאד לראותן, אף כי ידעתי, אשר בנפשי הוא. ובצהרי קיץ, עת כל העירה עצרה נשימתה והתאפקה מחמת חם ועיפות, השתוקקתי להתחבר לאותה החבורה הקדושה, הערה לבדה בכל העולם הישן ומקרבת את הקץ במעבה היער הקפץ. אולם באו ימיהסתו והלילות נעשו קודרים וגשומים והשמים ירדו מטה ונתלו ממעל לעירה ככוכבים לחנקה בכל-עת ובכל-שעה בכבד משאם, וקרובנו הכפרי, שבא מן ה"שוב" למכור את תפוחי-האדמה שלו, כדרכו שנה שנה, ספר לאמי, כי הזאבים טרפו את העגל שלו. הרשת היתה פתוחה ובבקר מצאו במחשוף היער את כרעי העגל ושרידי עורו. – רק זה ראשית הסתו – נאנח קרובי מדי השתוחחו על שק תפוחי-אדמה – וכבר התחילו תצלולי הזאבים. סכנה לנסוע ביער. עדרים-עדרים הם תועים ביער ומשחרים לטרף... בחלון התדפק גשם, בארבה ילל רוח, ואני שכבתי על התנור ובלעתי כל מלה ומלה, שיצאה מפי קרובי. למה-זה הרגשתי פתאם בקרבי חשק נעלם לרוץ היערה ולהסתפח לעדרי הזאבים הרעבים קודר, קודר העולם. היער בוכה על אילני-רענקיו ועל עשביו עולליו, אין כוכב ואין צמור, ועדת זאבים נשאת בין האילנות הסבוכים. בעירה שעמום וחשך, שעמום ובצה, וביער הרוח הומה על אחת שבע, האילנות נאנקים וזאבים רצים ביללת-כאב. לאן הם רצים? בודאי יש להם ביער מקום-סתור ודבר-סתור... מה-נורא ומה-מושך היער בלילות-הסתו האזלים...

והיער משכני, משכני אליו, קרא, קרא לי, ואני לא ידעתי איכת

אבוא אליו. רחוק היה מן העירה מהלך פרסאות אחדות, ואני ילד ידוע-חולי ומסוחר מן הכלב ומן ה"שגף", האדוב לי מדי הרחיקי קצת מן העירה. את המכשפים ואת המכשפות, את השדים ואת הזאבים לא יראתי, גם זוג צנעתי אליהם, והכלב וה"שגף" הפילו עלי אימת-מות. נסתודים דרכי לב-ילדו ומדי בוא איזה שרל לביתנו ובידו תרנבולת או ביצים או בצלים, הייתי מתקרב אליו וקולט לתוך אפי את ריח אדרת-הכבשים אשר עליה, וחיה באלו משוה מן היער גבלע בקרבי... וכשהיה זקני מביא להצר עגלת עצים חסובים, לא ידעתי גפשי מרב שמחה. השקף שהיה נוטף מן העצים היה משכר אחי בריחו, וערבוביה פשגה של מכשפים ושדות-יער ול"רים וזאבים היחה עוברת לפני... על גל-האשפה אשר אצל הארה הייתי יושב שעות שלמות ומביט על הגורים הלחים והמבהיקים בלבנותיהם, עד אשר היה בא זקני ומוליכני לבית-המדרש לתפלת המנחה. תפלת המנחה היחה יוצאת אז משפתי מגומה וקסועה ולבי אין עמי.

אולם הבה יתרה היתה גודעה ממני לעת-הבציר, לימים הקדמים לתג הקבות. יחד עם זקני הייתי יוצא לפני תפלת המנחה אל המגרש אשר בקצה העירה, לקנות "סכך". זקני היה סבור, כי לשנות ערב, כשיתמעטו הקונים, יעלה בידו לקנות "מציאה". על-שני המגרש הדיק, רחבי-הידיים, פזורים קרונוט בודדים. האכרים יושבים תחתיהם וסרועים את לבם ומצפים לקונים מאחרים. קורים דקים, קורי-בציר, מרחפים באויר ונאחזים כפעם-בפעם בבגדי ובפני. מן הצד הקרוב עולה קול נגינת הכובסות וקול תבוס כלי-הלכין. הנגינה עצובה, והשמש שוקעת לצליליה מאחרי החוף התלול גובה ומלאת-ירחמים. זקני קונה סוף-סוף, "מציאה" גדולה, ואני יושב כמנצח על הקרון הגבוה, הנערם בסכך. ממקום שבתי אני רואה עוד פעם את השמש מאחרי החוף התלול של הגחל, ואולם היא הרחיקה מהחוף מאד מאד. איך-זה מהרה להרחיק כל-כך הן לפני רגע, בטרם עליתי על הקרון, ירדה סמוך אל החוף, כמעט נגעה בו בשוליה. השמש צוללת בלהבות האמק, שירת הכובסות הולכת הלון והמוג, הלון והלום, ואני מחביא את פני בסכך הילק והרענן. היער מתלחש עמי, היער מגלה לי את סודותיו. ולבי יערג, יכמה אל היער משעמום החיים אשר מסביבי, ומיום ליום תעצם השוקתי להדור למחבואיו ולחשף את מצפוניו. אולם בשרי הולך ורזה מיום ליום ושעולי מתגבר וזקנתי מלעיטה אותי מיני סממנים לבלי-הועיל. הולף כבר כסה את כל העירה בשמיכה לבנה ורוחות מצטון באו ויבכו ביום ובלילה, ואני התכנסתי בזוית התגור רועד מקר ומעוטר-דם. כבר אבדה לי כמעט כל תקוה לחיות בפלאי היער, ובבדידות משכני הרחתי אחרי מדותיו של מנהיג-העולם, אשר עוד מעט יקחני אליו ואת המעט אשר בקשתי ממנו לא נתן לי. והנה פתאם בבקר-עבות אחד, בקר-טבת קר ותור, נפתחה הדלת וזקני נכנס תביתה כשהוא אווז חבילה גדולה בידו. הוא קנה ב"חצרו" של ה"פריץ" אדרת-דבשים מן-המבחר. אמנם קרועה היא קצת, אך אין בכך כלום. באדרת כזו אין לירא מפני הקר

היחור גדול. ה"מריץ" בעצמו היה לובש אדרת זו בצאתו לציד. זקנתי, שקלטה תפוחי-אדמה, לא עזבה את מלאכתה ורק אמרה בלחש: "וילד הולך לפנות, ואחא עסוק בדברים של מוד-בן".

אבל מן איום זההא והלאה בא שנוי גדול במצבו של הילד האולך לפנות. כסוני באדרת השעירה, אדרת-הדב, ורזה חדשה היתה אחי. השעמום הגדול, אשר רחף עלי ומפביכי ביום ובלילה, עזב את מקומו לחיי-שאון מלאי תעלומות ותמורות. אני ילד חולה, מחסר-דם ומקפראת, ועלי עור-דבנים. אפשר, שזה היה דב גדול, רב-כח, והרבה הרבה ראה, עד שפלה את לבו חץ הציד. ביער סבוך ואפל גלה את חיייו התפשיים, ואני זחלתי כתולעת על גל-האשפה אשר בחצר זקני. אני הולך לפנות, והרוב כבר פת. נכרת-נא בריח-אתבת. אני - הילד הגוסס - והרוב הפת. אני חוצר הסבוך והאפל.

בחור אורה חורת, על התנוד הציי-אפל. זקני בבית-המדרש, זקנתי בשוק. לבדי אני שוכב על-פני התנוד, מקסה באדרת-הדבנים. הגני גשקע לתוכה בראשי ורבי וזולל בחשכה גמורת. הקדחת לוחטת בעצמותי והרגשותי חדה מאד. מאחרי השמשות הכתמות של תחלון היחידי אשר בחדר נופל שלג. לאטן לאטן נופלות נוצות לבנות על הרחובות הכוסקים. הגה חורקת עגלת-חוף, והטעונה חביה גדולה מלאה מים. החביה מקשטת מכל עקריה בגרות-גביש, ונרות כאלה תלזים גם בזקנו חלבן של שואבי-מים הסוחב את העגלה. נערה קטנה, הרועדת מקר, עוברת חיש לרחב הרחוב אל בית השוחט, והתרגולת אשר בידה מפרכסת וצוחת. ה"צלם" אשר ממעל לבית-תפלה תגוים מבהיק בוהר עמים ועליו עומד עורב שחור ומקרקר. על ספור הנחל מהליק בך-השומר וכלבו צופה סבין הערבות המשלגות, הצומחות על החוף המשפע. פתאם הוא קומץ בבחיחה ומתנפל עלי. אני בורח היערה, ואדרת-הדבנים כבדה כל-כך, כביה כל-כך; אך וגה כבר היער, וגה הגו. ואני בלב היער. טירת איך-סוף לבנה וקרה ושלוח שבהוד שוררת בה. בגבישים ובברקות מקשטים העמודים, הרצפה לבנה והתקרה תכלת. תכלת קרה ומצחצחה. הלאה, הלאה כבר שכחתי את היערה, את מראה היערה, כבר ימים ושנים אני תועה במרחבי היער הקופא ושותה וסומג את רעננותו המשכרת ואת הקרף שאינו נראה, השרף הקר והמשיב-נפש, הגוסף מכל-עץ ומכל-שיח. בתכריכי שלג מקסה כל-עץ וכל-שיח וברתוקי-כפור הם מרתקים, אך מבעד הלוט הקר נראית זרמת לחם וגשמעת המית-עסיסם הכמוסה, המית-חיים בלתי-פוסקת... עולם לבן ושוחק ונסחר מעיני כל-חי, אך לי יש מפתח לשערי העולם הנעלם ובו אני פותח את שערי ונכנס ויוצא. עולם לבן ושוחק ומעגל-קטמים מסביבו, לא יבוא זר בו. מה-טוב, שמעגל קטמים מסביבו! מה-טוב, שלא יבוא זר בו... יחידי, יחידי אתע בו בלי ראשית וכלי אחרית; יחידי, יחידי...

הדלת נפתחת ורוח קרה מתפרצת החדרה. נכנסת זקנתי. צרור בצללים נוטל על הרצפה בשאון. ידים קופאות. מחכות זו בזו ותריסר בטפמות

נערכות על סמל-העץ. החתול קופץ מעל התנור ומריח. בתנור קצתת אש וריח כרוב תמוך גודף. - אוריאל, ציפהו - אני שחק ומתעטף עוד יותר באדרת. ידי ממשמשות את העור השעיר ולבי הוגה אהבה טמירה לדב האלמוני. הנה השמש יורדת ואנחנו שנינו נעים ונדים ביער הסבוך. הדב הגדול והשחור רובץ פתאם על השלג ואני עולה על-גבו. טוסו מן הטיסה הנאדרה מתפלץ היער הקוסא, וקופא שנית מתמהון... למקום שיפוח היומו למקום שתשקע השמשו למקום שהעולם עוד יותר לבן ורך ומצחצח... על הצמרות הלבנות נתף חכליל ענג, ואני דואה כרוח על כתפי הדב וקול דהרותיו לא ישמע... דממה... ומתוך הדממה בוקע צלצל כנפים קלות מלפני ומאחרי... זה נס מפני היום הלבן ודולק אחרי הלילה האפל. ומתוך הדממה הנשא פתאם תפלה רוממה ועצובה, תפלת הנעילה. צלצל הכנפים משתתק, היום ההולך והלילה הבא נעצרים במקומם ומקשיבים רב קשב. גם אני עצר על מקומי, על ראש גבעה גבוהה המתנוססת במעבה היער, גבעה ערמה, משלנה, ופרפרים לבנים מפזזים עליה. הפרפרים מפזזים ומתפללים תפלת הנעילה... ננעלים שערי היום, נפתחים שערי הלילה. על ראש הגבעה נפגשו שניהם, היום ההולך והלילה הבא, ואני בפתך כמפריד ביניהם. ופתאם והנה הדב השחור טס טיסה למעלה, היום ההולך והלילה הבא מתנגשים יחד, מתנגשים ונאבקים בלי קול ובלי צליל. רק האילנות השבים, המכתירים את הגבעה, מרכינים ביראת-הכבוד את ראשיהם הלבנים-החלילים...

לילה. כאב עצום בלב מעירני משנתי. בחדר עלטה ודממה. מאחרי הפרגוד עולה נחרת זקני עם גניחות זקנתי. קורות הכתלים משמיעות קול נמץ צרוד וקטוע בהתבקען מקר. מבעד לסדקי התריסים נופל על הרצפת מסכסוף, ובזוית נשמע קרסום וצפצוף של עכברים. אני שוקע בראשי ורבי באדרת-הדב, מרגיש בכל רמיח אברי את נגיעתה המלטפת ומריח שנית את ריח היער. כאבי-הלב אינו מסב לי עוד צער, רק בהכרתי הוא מפעפע כשריד מימים עברו, כזכרון קפושט מחיים אחרים, שזה-כבר נרחקתי מהם. והנה אני שנית במעבה היער. ליל-הורף סוער. הסופה שורקת על צמרות הבכאים, מגרדת ומכרסמת את השרשים וטסה כחץ בין שדרות האילנות לארך ולרחב. עלטה לבנה שוחקת וסופדת ועינים לוחטות מתלקחות וכבות בתוך העלטה. פיללים זאבים ורועשים עצים, ואנכי מתרונון משפעת כחות חלמשי... כוכבים נעקרים מדקי-התכלת, ואני קופץ כנגדם וצד אותם תוך כדי נפילתם וזורקם לתוך העלטה הלבנה...

כשעבר הזרף ובעירה התחילו מקלחות ומפניות שלוליות וקרני-שמש התחילו חודרות לזויות אפלות ומחממות ומארות אותן, היה אור גם על התנור, פרש-חלילי. וביום אחד הם הסיר אביר-זקני מעלי את אדרת-הדב, צרר אותה בצרור וישאנה מן הבית. למחרת הביאה זקנתי סל קצות ושק

תפוחי־אדמה. את אדרת־החרף לא ראיתי עוד, והרבה הרבה ספרתי לה
בסתר לבי...

נגוזה אדרת־הקֶדְבִים, אולם ריחה לא נדף מלבי ויחד עמו נשתמר
בלבבי גם ריח היער עם אותם המחזות והחלומות הקשורים בו. לא עלה
הכורת על יערות־הקסמים אשר בראתי לי, לא נשתקו הסופות המרצדות
בהיכליהם, לא עִמְמו לילות־הפלא, ושיח ושיג היה לי כמקדם עם הקֶדְבִים
והואבים, אשר התנדעתי להם בחרף מתחת האדרת.

v

בְּדִלְחָה

שם דממה ואור, והאור מבריק ומשתפך בצבעים וגונים בלי־ספורות. נגה בנגה נוגע וזהרורים מתלכדים ומתפורים ונאחזים שוב ונפרדים ומתעופפים איש לעברו ויוצאים במחולות דומיה. מרַטטים כל צבעיה־קשת ונגינה סוערת ועליזה מפרפרת במעמקים, נגינת זהרורים וצבעים, אשר לא תִשְׁמַע לאזן ורק עיני קולטת אותה ונפשי מקשיבה לה מתוך חדוה טהורה שבהנאות טמירות ומתוך המית נשמה הנדבקת במקורה. קולות ורדים כשושנים, והם מתוקים וערבים כדבש זך וקר, וקולות תכלת וזהב מְזוּגִים יחד וטעמם לא ברור לי כל־צרכם, אך נדמה לי, כי טעם רמונים להם, כאתרוג, ונדמה לי, שגם טעמם מר וריחני כטעם קִלְפַת האתרוג. קולות שקופים וזכים כזכוכית וקולות כחֲלִים כעורקים עֲנָגִים על כף יד לבנה, וקולות, אשר צבעם צבע המים והם נובעים ומפכים בין יתר הקולות כרצועות פלגים טהורים בין ערבות דשאים ופרחים ובהם אני טובל כפעם־בפעם ושובר את צמאוני והם משיבים את נפשי בקרירותם הטלולה ועסיסיותם הטהורה. קולות וצבעים, תנועה ותנודה אשר לא תפסקנה, חיים עליונים ונועשים וקולם לא יִשָּׁמַע. וטעם וריח לקולות ולצבעים, והטעמים עדינים ומְקַקִּים והריחות דקים מן הדקים ובלל יפי עליו ומזהיר, אשר גבול אין לו, ואני גם לא אתפלא על אשר אין קול לקולות, כי עיני קולטת אותם ונפשי מקשיבה להם מתוך חדוה טהורה שבהנאות טמירות ומתוך המית נפש הנדבקת במקורה.

היום יום־אביב, השמש מאירה ומחממת, האויר זך וזקק, השמים כחֲלִים וטהורים להפליא. נושבת רוח צחה ומניעה את שיחי הַיַּסְמִין על־יד החלונות. החלונות פונים מזרחה ונגבה ומבעדם נשפכת החדרה אורה רבה וחמה, ויחד עט האורה נכנסים גם צלִים אֲרִפִּים ועֲנָפִים, צלִי התרזות הגבוהות הצומחות לארך החצר. על הרצפה שטופת־האור רועדת בכואת החלון וצלִי התרזות הגבוהות נעים ורוחצים בוזר החם, המרחף על־פני הכתלים. בחדר אין איש, אחותי הלכה לה, ואני נשארתי לבדי לשמור את

ביתה הצופה בירכתי הצרנו, בית קטן חדש, אשר כלו מהמקד גר המטות
 מבריק כלבנותיו וחדושו. אני אהב להכנס לבית חדש זה המעט במתקן
 וביחוד כשאין איש בבית, למני הצארים. אני אהב את המתלים המרפדים
 ברחפת ציף תקלות, אשר צפרים ירקות ועלייתם בקיהן מצירות עליהן, אני
 אהב את תרופה החלקה המשוחה בששור אדם, את התקרה המלבנה בסיד
 והמבריק בשלג, את וילוני-הטלית הצהורים, המשתלשלים ויורדים מברכובי
 המלונת, ואת הרוטמים והודשים, רהיטי עץ-אגוז, שלא נצבעו בצבע ורק
 נמשחו בשמן, למען היות להם ברק. הכל חדש וטהור ומלא שלווה שבשוקם
 ותועה שבאורח, הולך גדלותם הלבנות עם מנצולי נחלת-הקלד, המבריקים
 כזהב טהור, וכזה במטה מרקומה, המכסה את כל השלחן ויורדת ומשתלשלת
 לעבריו עד נגעה ברצפה בציציות שוקית. אני אהב את השעון הגדול,
 שעון-הקיר החדש, המטקטק בטקטוק מדוד ואטי בתוך ארון-הזכוכית שלו
 ומסמר מחיי גחם ושקט, המפכים בדממה בתוך הארון היפה והגבוה, אשר
 קורה-השמש נכנסים אליו דרך שלשת בתליו המלששים, ואני אהב את הקוקיה
 הפלמית, החיה את הייה הסודיים בקנה הקטן והסגור אשר על ראש
 הארון ומקשיבה במחשך למרוץ הזמן, סופרת כל דק ודק, מצרמת רגע
 לרגע ובהצטרפה לשעה היא מודעת מתאם ממחבואת, מכריזה על זה בקול
 רם ומתן ונעלמת שוב. אך יותר מכל אני אהב את המורה הגבוהה
 המפורשת, המומדת על פן-שיש, שתבנית רגל-צפור לו. למורה הזאת סככה
 עולה של זכופית-צבעונים ובשולי הסככה מכל-עקריה תלויים פתילים אביב
 של בלדה, המשתלשלים למטה. אני מרים פתיל-בלדה, מגיש אליו את עיני
 ומסתכל בו לנכח השמש. מפלכה גדולה, נפלאה של דממה ואור, והאור
 מבריק ומשתקף בצבעים וגונים בלי-סמורת. פרפרים רקומי-כנפים מרחפים
 בארמות עקלקלות, ארמות ריחות נהדה, תהום אל תהום קורא, תהומות של
 אודות וצללים, וסערות עליזות ולוהטות במעמקים תתחוללנה. והכל בלי קול
 ושאון, הכל בעמקי-מעמקים, הכל לוחט והנער מתנבו, מתוכם טפכים החיים
 הנפלאים והעליונים, והם מתפשטים בלי גבול ומצרים בתוך כל-הזבלה הצר,
 מתפשטים בלי גבול ומצרים מבלי לצבור על גדות פתיל-הבדלה, מתפשטים
 בלי גבול ומצרים וסוחפים את כל ההויה. דממה! נבדממה. הומים
 כנורות ענגים ועמקים, זורמים נהרות-סלא, היוצאים מעדן, ותודו צמקה
 וסוערת שוטפת בכל ומכל, חדונה סוערת ותרשית, חדונה לוחטת ומתאפקת,
 אשר אין לה ראשית ואין לה אחרית, חדות-היטי. תג תשוואות, משתה
 עליונים, אך הכל-עצור במסגרת-הבדלה, אך מבעד לכתלי הדממה לא יאטע
 קול, אך מעבר לכתלי הדממה לא יעבור כל צלצל וכל הד. רק בסוף
 הדרך הארכה והנעלמה, רק מאחורי השבכה העבה של בתלי הדממה לוחט
 הטרקלין בכל צבעי-הקשת וסוער בכל קולות-ההויה.
 מפלכה נפלאה ויטה, עולם בפני-עצמו, עולם יפה וסמיר, הסגור בתוך
 הבדלה כנרעין כקלמתו. בקלין של החיים הייתי אהב להמתד עם עולם
 נפלא זה, להאיר את עיני מוחל ולרחץ את נפשי בורמיו הצחים. כשהאפוריות

והכוח שמסביב היו פלאות אותי, הייתי קם פני אל ארמון-הקסמים, נכנס לפני ולפנים וסופג לקרבי את כל שפעת הצבעים, את כל פלאי מיונותיהם וחליפותיהם. מעולם למלא זה ינקו חלומותי ונזונו כל יצורי המית, אך גם בהקיץ, בחיי יומיום היו מגיעות אלי לפעמים בשורות רחוקות ולא-ברורות מממלכת-הבולת. כל היפה ואייהשכית, כל המצין והמיחד במינו היה שייך לממלכה זו. הבולת היה לי סמל כל הנוי, סמל כל הסוד והמלא שבוה ובגא. הן לכאורה מהדהה בולחו מין זכוכית עבה ומלטה - ואולם כמה נגזות, כמה חיים, כמה תנועה ורטט, כמה גונים וחליפות! חוטבי-עצים פשוט, לברש סחבות - ואולם מי שזוכה, יודע, כי זה אחד מלי צדיקים. מעבר לחלון ולסחבות ש"י עולמות מזהירים, מתחת מסוה-הדממה חגים עליזים ומבריקים; אך גם הדיצה והגילה צנועות הן וחרישיות, הסער מתאפק והאורה עצורה.

וכפעם-בפעם, כשהיה מזדמן לי דבר המרחיב את דעתי, הייתי נשא תכף לממלכת-הבולת, לממלכת-הטור והנוי. צבעים נאים, קולות נאים, ריחות נאים - כלם היו לי כבשורות רחוקות ולא-ברורות מאותה ממלכה נפלאה ושמירה, ממלכת-הבולת. לפנות ערב, כשרועדים עוד קווי-שקיעה על גג בית-המדרש והסיסים מצפצפים בין סבכי עץ-האגס העתיק מצפצפים קטועים וזכים, כשהם מנתרים מבד אל בד, מקרן-אור אל קרן-אור, יודע אני, כי יחד עמדי הם מתגעגעים על ממלכת-הבולת היפה. בצלצלי-כסף מצלצלים פעמוני בית-המנזר, קדיש יתום דק ומצלצל בוקע חרש מבעד חלון סתות, שנרות-נשמה דולקים עליו, זקני עורך חצות ובוכה חרש בלילה, קווי-לבנה חורים, קווי-כסף חודרים מבעד התריסים הסגורים אל עליתי האפלה, ואני יודע, כי כל-זה מממלכת-הבולת הוא. על שפת הגחל, בקצה העיר, משתרע פורס גדול ועתיק. הוא מקף שבכת-ברזל גבוהה, שמבעד לשרינה אפשר להביט פנימה. שם צומחים אילנות גבוהים ועבתיים, עציפרי ואילני-סרק שדרות שדרות ישרות. בתוך מצהיבה חלקה גדולה מקסה חול, ובאמצעיתה גבעה לא-גבוהה, הדומה לקערה הפוכה, וקלה מרגלה עד פסגתה זרועה פרחים שורות שורות, שורה ופרחיה, שורה וצבציה. על פסגת הגבעה עומדת נצרת-שיש ומהבד אשר על שכמה מקלחים מימי-כסף בקלוח בלתי-טוסק ומשקים את הפרחים. אני יודע, כי אסור להסתכל בנערה ערמה זו, כי אסור להסתכל גם ביתר הגברים והנשים הערמים, המלבינים פה ושם בין האילנות, כי כל אלה אלילים ואלילות הם, שקוצים ותועבה, - ואף-על-פי-כן אני מסתכל בהם בגנבה, מסתכל באילנות ובפרחים, מסתכל בארמון היפה אשר בירכתי הפרדס, שמשם מגיע לפעמים הד נגינת פסנתר וקול אשה משוררת; אני מביט ומביט, מקשיב ומקשיב ונשא לממלכה הנפלאה, ממלכת-הבולת. בפרבר-הנוצרים, הסמוך לנהר, החצרות רחבות-ידיים הן ובין חצר לחצר מוריקים גני-ירקות וגני-עצים. מבעד פרצי הגדרות נראים חזירים גדולים וקטנים, תרנגולות ואזוים, טוסים ופרות. גודף ריח חריף ונעים של זפת ועטרן, של עצים רעננים, של חציר וחשש. הבתים הקטנים, הטוחים

בסיד, טובעים בדשאים ובפרחים ומקפים עצים. המתלים מבהיקים בלבנוניתם, הגנות אדמים, התריסים ירקים ובאמצעיתם חרכים קטנים בתבנית לב. על ארבת העשן מסתובב ברנש קטן עשוי פחים. על אדני החלונות הנמוכים עומדים עציצי פרחים והם משתקפים מבעד לזילאות הבד הדקים. שלזה ולעם. ראני קלט משהו מאתה השלזה החיה והתוססת, מאותו העם המזהיר להברוך שבממלכת הבלדה.

אך לא היו לי ימים טובים כימי סוף הזמן בשלחי דקיא, שאו טבלתי כלי בנגזות הנפלאים והברוכים של ממלכת הקסמים. כאלו התפרצו החוצה ימי הגהרה, שהיו עצורים בפתי הבלדה, באותו פתי הבלדה, שסוף סוף נשמט משולי הסכה אשר למנורת אחותי. סוף סוף נשמט פתי הבלדה מהוטה הברזל, שאליה היה מקבר, נשמט מרוב ספלי בו, ואחותי היקרה, אחותי הטובה והיפה נתנה לי אותו במתנה מתוך גזיפתה וצחוק עיניים. היא ידעה והיכבר את קלשתי לבלדה, ידעה את שגעונותי של אחיה הקטן והמטרף, צבטה את לחיי בתבה ונתנה לי את פתי הבלדה במתנה גמורה, ומאז הוא מנח תמיד בכיס מכנסי ואני שומר אותו שמירה מעלה. אך בימים הנפלאים, ימי סוף הקיץ, כמעט שלא נגעתי בו, כמעט שהיה לי למותר. כאלו התפרצו ימי הגהרה, שהיו עצורים בתגימיותו של פתי הבלדה, התפרצו החוצה וישטמו את כל העולם בימים הנעלה והמתאפק, ובכל אשר אמנה ארגיש את הנוי העצור והעמק, את התפארת השלזה והעסיסית, את הגנינה העליונה והענגה, הרוטטת ומחאפקת, נגינת והזורים וצבעים, המפרפרים במעמקים. גם בקיץ רפררו פרפרים מנגנים בפנה העזובה של חצרנו, הצומחת קמשונים וחרולים, דרדרי, תשעה באב ושיחים אחדים של שושני-בר; גם בקיץ נמרו שם חרגולים, זמזמו יתושים והסתובבו דבורים מגול לשושני-הבר, אך אז היה החם כבד מנשא, השמש להטה כאש וברחש הרמשים הקגשה עסקנות של לבדראש, ציפות שבטרדה, התרכזות שבעבודה, עכשו נראים לי כלם לא טרודים ולא ציפים, כי אם קלים לחפשים ורחשם הכמוס חד יותר ומצלצל יותר, כאלו הוא בוקע ממעמקים למעמקים. השמים כחלים ועמקים בליגבול ואורם לא יצורב ולא ילהט, כי אם יפכה בשקט ויחמם בנחת ויאיר בנעימים. פה ושם מרשרש עלה נופל בדממה, פה ושם נמתחים קורים דקים מן הדקים ופרפר לבן מתלהלה בדה, נצת וכבה, נצת וכבה עד העלמו בנבכי האויר המזקק, במעמקי ממלכת הבלדה. נערים מפריחים נחשי-ניך אל השמים הכחלים, נודף ריח-ארנים, ריח-הסכך של הפקות, ברחובות מבהיקים אתרוגי-זהב ולולבים ירקים, יפי רחוק ויקר, יפי אשר לא-כאן. אני עולה על גג הפסה, משתטח על הסכך הרענן, סופג את ריחו החריף והמשובב-נפש, מביט בעבים הצחורות, הגחות ממעל לראשי, ומתעופף לממלכת הצבעים ההומים והמתאפקים, העליונים והצנועים, המתחלפים והנצחיים, לממלכת הבלדה.

ובאחד הימים הנאים של סוף-הקיץ באה אלינו הידה החולה והיפה, אחותו של גיסי. היא היתה לבושה שמלת-בד לבנה, לרגליה הדקות

והמטות - בעלי-שמי, ולראשה מגבועת-תבן עם קשה-תכלת. לבושה היה שונה מלבושן של יתר ילדות העיר והם מדקרה היה אהרן. היא דברה לא יהודית, כי אם אשכנזית, וכלזה יחד עם נמסיה הפיזיים, עם קידוחיה ומשתוקיה, עם זיקנותה ומתינוחה העירו כלכי בראשונה רגש של תמהון, אחר-כך רגש של כבוד, וסוף-סוף רגש של הערצה. אך כל הרגשות האלה חלפו ממרת בואה ועזבו את מקומם לרגש של אהבה. הנערה היפה והזרה לא היטה כלל מנתה כל-כך וגאה כל-כך, כפי שנראתה לי בראשונה; לחץ, היא היטה עליה ושוכבה, וכשנשארו לבדנו בבית, למדה אותי לשחק אהה במשחקים שונים. אמנם לא שמענו איש את שפת רעהו, אך במטרה לשדנו להבין זה את זה וצחוקה העליו והמגרה בשעה שלא הבנתי את דבריה לא הכעיס אותי, כי אם צלצל באזני כשירה ערבה. שתי צמותיה הזקבות דקדו על כתפיה הכחושות והעטמות, פיניה הסוללת הבריקה בבוק אדום וסוב-לב, ואני ידעתי, כי היא לא מבול אשכנזי כאה, כמו שאמרו לי, כי אם מממלכת-הבבלים.

אך הנערה העליזה והזרה היתה חולה, חולה מאד, לפי דברי אחותי, וכעיניה הבהלת השחוקת היה מתלקח לעצמים ניצוץ עצוב שכאב. אז היו מספיקות לחייה הזרות חסיד היא היתה שוכבת על הספה בחדר הגדול והאדום, שהלימותו פנו פורחה ונגבה ומבעדם השתפכה האורה, אורה רבת וחמה, ויחד עם האורה נכנסו גם צללים ארזים וענפים, צללי התרות הגבוהות, הצומחות לארך החצר. בחדר דממה, מלבדנו אין איש, ואני יושב על-ידי החוליה זמראה לה את פתיל-הבדלה אשר לי. אני אומר לה, שתסגור את עינה האחת ותגיש את הבדלה אל עינה השנית הפתוחה. היא עושה כדברי, ואני שואל אותה, מה היא רואה. היא פורצת בצחוק ועונה לי, כי מבעד הבדלה נשקף לה ילד טעש, היושב על-ידי הספה. אני מתרעם ואומר לה, שהיא בעצמה ילדה טעשה, שאינה מבינה דבר ואינה רואה דבר, אשכנזית טעשה. אז היא צוחקת טוב, אך תוך-כדי-צחוק היא משתעלת שעול חוק, המסוך את כל גופה. היא מתאמצת להכליג על שעולה, אך גופה הדק והרזה מטרפר כדג על היבשה, ורק בעפל רב עליה בידה לנרגע. מצחה הלבן רטב מועה, לחייה לזהטות, אך בעיניה מוחיר שוב הצחוק החשוב והעליו. היא אוחזת בידי ומחליקה אותה, ואני נסוג מאשר ומנחם ואני יודע, כי רק התל התלה בי, כי באמת ראתה גם היא את כל הפלשים המתרחשים בבדלה, ורק בערמה אמרה לי, שלא ראתה דבר, כדי שתהיה לה אמלא למלאות צחוק פיה. היא פחוקנית גדולה, ילדה נאה וחולה זו, היא גם שוכבה גדולה, גם צעירה היא ממני בשנה, עוד לא מלאו לה עשר שנים, ואף-על-פי-כן היא נראית לי גדולה ממני ונדמה לי, כי היא מבינה הרבה יותר ממני, כי היא ידעת הכל. לפעמים היא מרימה את עיניה הגדולות והכחולות אל הספון ומביטה בו בלי-נוע זמן רב, אחר-כך היא מדידה אותן על פני זבת-צחוק קלה על שפתיה, כת-צחוק רחוקה חרה, ואז אני מרגיש לסתאם בדיחת צורבת.

במוצאי חג־הספּוֹת עזבה הילדה יחד עם גיסי, עם אחיה, את ביתנו לשוב אל עירה אשר על גבול אשכנז. אני לוייתי אותה עד החוף, חוף הנהר, ששם חפתה אני־הקיסור הלבנה ושרקה שריקות עליזות ומעודדות. הגלגלים מחאו בכח על־פני המים והכו גלים, הגלים העלו קצף רותח, שלשלת העגן צלצלה והעלתה למעלה, הגשר הורם והספינה נְתָקָה מתוך שריקה עליוזה, כשהיא עטופה כלה בתימרות־עשן כחֵלוֹת, המתאבכות לשמים הכחֵלִים והגבוהים. אך הנה נמוג העשן והספינה מבהיקה שנית בלבנוניתה המעוֹרָה באמצע הנהר הצר, בין שני החופים היִרְקִים, המקסים פרחים ודשאים. בתוך הלבנונית המעוֹרָה המוצפת אור־החמה בולטים האשנבים של הדיוטה התחתונה, אשנבים עגֵלִים וקטנים, הנוגעים כמעט בחלקת־המים. פּבּעַד אחד האשנבים נראו לי פניה החורים והעגגים ונצנצה בת־צחוקה המקסימה—ואני נְתָרְתי פתאם לְרַעיוֹן, כי ראשה נוגע כמעט בחלקת־המים, משמע, שרב גופה מתחת למים. אין זו ספינה, כי אם טירת־קסמים, שחציה ממעל למים וחציה מתחתם, ובמדור התחתון שמתחת למים שטה עכשו למרחק קרובתי החולה והנאה, שטה לארץ יפה ונעלמה. זהרורי־חמה מתרוצצים על האשנבים והללו מתלקחים בשפעת נגהות וצבעים עד העֵלָמָם מאחרי העקמומית של הנהר, ורק העשן הכחל הדק עוד מרטט ונמוג בתכלת הזכה, נמוג ומתמר שוב ונדף שנית, עד אשר לא יראה עוד. מבין הערבות הצומחות על שפת הנהר מבקיע זוג צפרים, מרפרף בטיסה על־פני חלקת־המים, מתרומם פתאם וחונה על הצמרת החשופה של אילן גבוה ונבוב, אשר על השפה מנגד. נשמע קול מחי־המים, מבריקה קשקשת־כסף וצוללת שוב במים, שעגולים קטנים נחקקים פתאם בחלקתם, נחקקים ומשחירים־ מבריקים, עגול בתוך עגול. אני מוציא מכיסי את פת־הבדלֵח ומביט בו לנכח השמש. אני מחפש ומוצא במסתריו את הארץ הנפלאה והרחוקה, שְשָׁמַת הלכה והיעתה קרובתי החולה והנאה, אני מחפש ומוצא את חברתי העגגה והמפלאה במעמקים המזהירים והטמירים של ממלכת־הבדלֵח...

